

بخشنامه بیمه بیکاری

شرایط و نحوه برخورداری مشمولین قانون کار از مقرری بیمه بیکاری (بخشنامه شماره ۱۰۰۰/۹۵/۱۲۵۰۶ مورخ ۱۳۹۵/۱۱/۲۷ سازمان تأمین اجتماعی)

شرایط و نحوه برخورداری مشمولین قانون کار از مقرری بیمه بیکاری

قوانین و مقررات مرتبط شرایط و نحوه برخورداری مشمولین قانون کار از مقرری بیمه بیکاری سازمان تأمین اجتماعی

- ۱- قانون بیمه بیکاری مصوب ۱۳۶۹/۰۶/۲۶ مجلس شورای اسلامی؛
- ۲- آیین‌نامه اجرایی قانون بیمه بیکاری مصوب ۱۳۶۹/۱۰/۱۲ هیئت وزیران؛
- ۳- قانون کار مصوب ۱۳۶۹/۸/۲۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام و اصلاحات و الحاقات مربوط به آن؛
- ۴- تصویب‌نامه شماره ۲۱۱۶۶/۷۰۰۳۶ مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۲۴ هیئت وزیران؛
- ۵- تفاهمنامه مشترک شماره ۱۱۸۷۳۹ مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۰۱ فیمابین سازمان تأمین اجتماعی و وزارت کار و امور اجتماعی؛
- ۶- دادنامه‌های شماره ۳۸۴ مورخ ۱۳۷۷/۰۳/۲۳، ۱۸۰ مورخ ۱۳۷۸/۱۱/۲۴، ۵۲ مورخ ۱۳۸۲/۰۲/۰۷، ۶۵ مورخ ۱۳۸۲/۰۲/۱۴، ۹۷ مورخ ۱۳۸۲/۰۳/۰۴، ۲۵۶-۲۵۷ مورخ ۱۳۸۲/۰۷/۱۳، ۸ مورخ ۱۳۸۳/۰۱/۱۶، ۱۶۴ مورخ ۱۳۸۷/۰۳/۲۰، ۸۵ مورخ ۱۳۹۴/۰۲/۰۲ و ۱۱۸۲ مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۱۵

مشمولین:

۷ (مشمولین قانون بیمه بیکاری عبارتند از کلیه مشمولین قانون تأمین اجتماعی که تابع قانون کار می‌باشند به استثنای:
الف) بازنشستگان و ازکارافتادگان کلی؛

ب) صاحبان حرف و مشاغل آزاد و بیمه‌شدگان اختیاری؛

ج) اتباع خارجی.

تعریف بیکار:

۸ (بیکار از نظر قانون، بیمه‌شده‌ای است که بدون میل و اراده بیکار شده و آماده کار باشد.

مصادیق کلی بیکاری:

۹ (قطع رابطه کارگر با کارفرما بدون میل و اراده.

۱۰ (بیکاری به علت بروز حوادث قهریه و غیر مترقبه از قبیل سیل، زلزله، جنگ و آتشسوزی.

۱۱ (بیکاری به دلیل طرح تغییر ساختار کارگاه از سوی کارفرما. هرگونه تغییر یا بازسازی خط تولید، جابه‌جایی کارگاه و ماشین آلات به‌منظور کاهش وابستگی و بهینه کردن تولید که در راستای سیاستهای اقتصادی و اجتماعی دولت صورت گیرد تغییر ساختار اقتصادی تلقی می‌گردد. تصمیم درخصوص برقراری مقرری بیمه بیکاری ومدت پرداخت آن (در چارچوب بند الف ماده ۷ قانون بیمه بیکاری) در مورد بیمه‌شدگان شاغل در این کارگاه‌ها که موقتا بیکار شناخته شده می‌شوند، به‌عهده شورای عالی‌کار خواهد بود.

واحدهای اجرایی موظفند به‌منظور اجرای طرحهای تغییر ساختار مصوب شورای عالی کار و برقراری بیمه بیکاری این قبیل از بیکاران با هماهنگی اداره کل امور فنی بیمه‌شدگان اقدام نمایند.

شرایط احراز:

۱۲ (بیمه‌شده دارای حداقل ۶ ماه سابقه پرداخت حق بیمه نزد سازمان تأمین اجتماعی باشد. (به استثنای مشمولین تبصره ۲ ماده ۲ قانون بیمه بیکاری)

۱۳ (بیمه‌شده حداکثر ظرف ۳۰ روز از تاریخ بیکاری، مراتب را به واحد تعاون، کار و رفاه اجتماعی اعلام نماید. مراجعه پس از ۳۰ روز با عذر موجه و با تشخیص هیئت حل اختلاف اداره کار تا سه ماه امکانپذیر خواهد بود.

۱۴ (بیمه‌شده در دوره‌های سوادآموزی و کارآموزی شرکت نماید.

۱۵ (احراز شرایط بیمه‌شدگانی که در کارهای با ماهیت دائمی اشتغال داشته و در انقضای قرارداد کار بدون میل و اراده بیکار می‌شوند و همچنین افرادی که در کارهای با ماهیت غیردائم فعالیت داشته‌اند، در چارچوب ضوابط مقرر در بند «۱» تفاهمنامه شماره ۱۱۸۷۳۹ مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۰۱ فیما بین سازمان و وزارت کار و امور اجتماعی صورت می‌پذیرد.

حق بیمه بیکاری:

۱۶ (حق بیمه بیکاری به میزان ۳٪ مزد بیمه‌شده می‌باشد که کلاً توسط کارفرما تأمین و پرداخت خواهد شد.

نحوه محاسبه مبلغ مقرری بیمه بیکاری:

۳۰×۵۵٪ × متوسط مزد روزانه ظرف ۹۰ روز قبل از بیکاری مجردین مشروط به اینکه از حداقل دستمزد کمتر نباشد مقرری فرد مجرد + (۱۰٪ حداقل دستمزد × تعداد عائله حداکثر تا ۴ نفر مشروط به اینکه از حداقل دستمزد کمتر و از ۸۰٪ متوسط مزد بیشتر نباشد.) متاهلین یا متکفلین

۱۷ (در صورت بیکاری زوجین فقط یکی از آنان (زن یا شوهر) محق به استفاده از افزایش مقرری به ازاء هریک از فرزندان خواهد بود.

۱۸ (در صورتی که در طول مدت دریافت مقرری بیمه بیکاری در تعداد افراد تحت تکفل بیمه شده تغییری حاصل شود، میزان مقرری وی طبق جدول فوق (موضوع بند «ب» ماده «۷» قانون بیمه بیکاری) محاسبه و پرداخت خواهد شد.

مدت پرداخت بیمه بیکاری:

۱۹ (جمع مدت پرداخت مقرری از زمان برخورداری بیمه بیکاری برای مجردین حداکثر ۳۶ ماه و برای متاهلین یا متکفلین حداکثر ۵۰ ماه بر اساس سابقه کلی پرداخت حق بیمه به شرح جدول ذیل می باشد. سابقه پرداخت حق بیمه (ماه) حداکثر مدت استفاده از مقرری جمعاً با احتساب دوره های قبلی مجردین (ماه) متاهلین یا متکفلین (ماه) از ۶ لغایت ۲۴ ۱۲ ۶ از ۲۵ لغایت ۱۸ ۱۲ ۱۲۰ از ۱۲۱ لغایت ۱۸۰ ۱۸ ۲۶ از ۱۸۱ لغایت ۲۴۰ ۲۶ ۳۶ از ۲۴۱ به بال ۳۶ ۵۰ افراد ۵۵ سال و بیشتر تارسیدن به سن بازنشستگی) تبصره ماده ۷ قانون بیمه بیکاری)

۲۰ (مقرری بیمه بیکاری از روز اول بیکاری قابل پرداخت می باشد.

۲۱ (مدت دریافت مقرری جزء سوابق پرداخت حق بیمه از نظر بازنشستگی، از کار افتادگی و فوت محسوب خواهد شد.

۲۲ (بیمه شدگانی که به علت بروز حوادث قهریه و غیر مترقبه از قبیل سیل، زلزله، جنگ، آتش سوزی بی کار می شوند، در صورتیکه سابقه پرداخت حق بیمه آنان کمتر از ۶ ماه باشد، مطابق با مشمولینی که دارای «۶» ماه سابقه پرداخت حق بیمه می باشند از مقرری بیمه بیکاری استفاده خواهند نمود.

۲۳ (همسر (زن یا شوهر)

۲۴ (فرزندان اناث مادام که از دواج ننموده و فاقد حرفه و شغل باشند.

۲۵ (فرزندان ذکور تا سن ۲۰ سالگی (۱۹ سال تمام) یا پس از آن منحصراً در صورتیکه به تحصیلات دانشگاهی اشتغال داشته و یا طبق رأی کمیسیون پزشکی سازمان از کار افتاده کلی باشند.

۲۶ (پدر و مادر که سن پدر از ۶۰ سال و سن مادر از ۵۵ سال متجاوز باشد. یا طبق نظر کمیسیون سازمان تأمین اجتماعی از کار افتاده کلی باشند و در هر حال معاش آنان منحصراً توسط بیمه‌شده تأمین گردد.

۲۷ (خواهر و برادر تحت تکفل در صورت داشتن شرایط مربوط به فرزندان اناث و ذکور. (طبق شرایط بندهای ۲۴ و ۲۵)

نحوه تشخیص کفالت بیمه‌شده زن :

۲۸ (در صورتیکه بیمه شده زن متأهل بوده، لیکن هیچیک از افراد خانواده (شوهر، فرزندان، پدر و مادر) تحت تکفل وی نباشند، از نظر تعیین مدت استحقاق دریافت مقرری صرفاً به عنوان متأهل منظور می‌گردد. لیکن محاسبه و پرداخت ۱۰٪ افزایش حداقل دستمزد به ازاء هر عائله موضوعیت نخواهد داشت.

۲۹ (چنانچه بیمه‌شده زن دارای عائله تحت تکفل بوده و مدارک و مستندات آن در پرونده فنی موجود باشد، ضمن اینکه در تعیین مدت استحقاق، متکفل منظور خواهد شد، به ازاء هر یک از عائله تحت تکفل (حداکثر ۴ نفر) (۱۰٪ حداقل دستمزد زمان برقراری به مقرری نیز وی افزوده می‌گردد.

۳۰ (چنانچه به موجب رأی قطعی دادگاه حضانت (نگهداری) و کفالت (تأمین معاش) فرزند توأمان به عهده بیمه‌شده زن مطلقه باشد، مشمول مقررات متکفلین موضوع ماده ۷ قانون بیمه بیکاری (مدت پرداخت مقرری بیمه بیکاری و میزان آن) خواهد بود، ضمناً چنانچه در رأی قطعی دادگاه صراحتاً در خصوص پرداخت نفقه تعیین تکلیف شده باشد، امکان اتخاذ رویه خالف حکم دادگاه وجود ندارد. لیکن افراد تحت تکفل بیمه‌شده بیکار: ۱۴ در فرضی که مراجع قضایی اظهار نظر در خصوص کفالت و پرداخت نفقه را به سازمان‌های ذی ربط محول نمایند یا اساساً در این خصوص نظری ندهند، امکان احراز کفالت از طریق بازرسی فنی توسط سازمان وجود دارد.

موارد قطع بیمه بیکاری:

۳۱ (زمانی که بیمه‌شده مجدداً اشتغال به کار یابد.

۳۲ (بنا به اعلام واحد کار و امور اجتماعی محل و یا نهضت سوادآموزی یا سایر واحدهای ذیربط از طریق وزارت کار و امور اجتماعی، بیمه‌شده بیکار بدون عذر موجه از شرکت در دوره‌های کارآموزی یا سوادآموزی خودداری نماید.

۳۳ (بیمه‌شده بیکار از قبول شغل تخصصی خود و یا شغل مشابه پیشنهادی جهت اشتغال مجدد به کار خودداری نماید.

۳۴ (بیمه‌شده بیکار ضمن دریافت مقرری بیمه بیکاری، حائز شرایط استفاده از مستمری بازنشستگی و یا از کار افتادگی کلی شود.

۳۵ (بیمه‌شده به نحوی از انحاء با دریافت مزد ایام بلا تکلیفی به کار مربوطه اعاده گردد).

تذکر:

الف) دارا بودن رأی کمیسیون پزشکی مبنی بر ازکارافتادگی کلی که به دلیل عدم احراز شرایط قانونی منجر به برقراری مستمری نگردیده، مانع پرداخت مقرری بیمه بیکاری نخواهد بود. بررسی صحت و سقم اشتغال به‌کار این قبیل افراد قبل از برقراری مقرری بیمه بیکاری الزامی می‌باشد.

ب) دریافت مقرری بیمه بیکاری مانع از دریافت مستمری جزئی نمی‌گردد.

اقدامات مربوط به وصول حق بیمه و احتساب سوابق بیمه بیکاری:

با توجه به اینکه در برخی موارد کارفرمایان نسبت به ارسال صورت مزد و حقوق و پرداخت حق بیمه مشمولین قبل از وقوع بیکاری، اقدام ننموده و این موضوع باعث مراجعات بیمه‌شدگان به واحدهای اجرایی سازمان یا مراجع حل اختلاف و صدور رأی مربوطه مبنی بر تکلیف کارفرما در پرداخت حق بیمه می‌گردد، لذا ضروریست با رعایت ضوابط مقرر در ماده ۴۰ و تبصره ماده ۴۸ قانون تأمین اجتماعی نسبت به محاسبه حق بیمه به‌شرح ذیل اقدام گردد:

۳۶ (در مواردی که بین سابقه احراز شده بیمه‌شده و تاریخ اخراج حداکثر یک ماه فاصله ایجاد شده باشد واحد امور فنی بیمه‌شدگان باید به استناد رأی مراجع و یا سایر مستندات از جمله قراردادکار یا تاریخ بیکاری مندرج در معرفی نامه مراتب را به واحد درآمد حق بیمه منعکس و واحد اخیر الذکر نیز با حفظ سایر شرایط قانونی نسبت به مطالبه حق بیمه و احتساب سابقه اقدام نمایند).

۳۷ (در صورتی که فاصله بین سابقه بیمه‌شده و تاریخ اخراج بیش از یک‌ماه بوده یا فاقد سابقه پرداخت حق بیمه نزد سازمان باشد، مطالبه حق بیمه منوط به احراز اشتغال و اجرای ضوابط مقرر در دستور اداری ۵۰۰۰/۵۳۹ مورخ ۱۳۸۸/۰۶/۲۱ (ضوابط نحوه رسیدگی به ادعای سوابق بیمه‌ای افراد در کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی) خواهد بود).

۳۸ (در مورد آن دسته از بیمه‌شدگانی که به استناد آرای مراجع حل اختلاف قانون کار مشمول دریافت حق السعی ایام بلا تکلیفی می‌گردند واحد درآمد حق بیمه باید به استناد ماده «۱۸» آیین‌نامه اجرایی قانون بیمه بیکاری نسبت به مطالبه حق بیمه این ایام اقدام نماید).

تذکر: در کلیه موارد فوق، در صورت قطعیت بدهی، احتساب سوابق مورد نظر جهت برقراری بیمه بیکاری بلامانع بوده و تقسیط بدهی کارفرما مانع ارائه تعهد مذکور نیست.

۳۹) احتساب سوابق پرداخت حق بیمه اجباری که مشمول قانون کار نبوده و فاقد ۳٪ حق بیمه بیکاری می‌باشد جهت برقراری بیمه بیکاری فاقد وجاهت قانونی است.

۴۰) (در اجرای ماده ۱۰۱ قانون تأمین اجتماعی و به‌منظور بررسی علل افزایش دستمزد ۹۰ روز قبل از بیکاری با ماه‌های قبل از آن و جلوگیری از پرداخت من غیرحق مقرری، واحد امور فنی بیمه‌شدگان موظف است ضمن ارائه تعهد مذکور بر مبنای دستمزد ایام قبل از افزایش، مراتب را به واحد درآمد حق بیمه اعلام تا واحد اخیرالذکر نیز با مد نظر قرارداد مهلت مقرر در ماده ۳۹ قانون، نسبت به بررسی دستمزد بیمه‌شده و عنداللزوم اصلاح آن اقدام نماید. ضمناً، اصلاح حکم مقرری بیمه بیکاری و پرداخت مابه‌التفاوت مقرری به استناد دستمزد تعیین شده از سوی واحد درآمد حق بیمه الزامی است.

۴۱) (بیمه‌شدگانی که دارای دستمزد مقطوع بوده یا افزایش دستمزد آنان ناشی از طرح طبقه‌بندی مشاغل می‌باشد از حکم فوق مستثنی خواهند بود.

۴۲) (در مواردی که پس از وقوع بیکاری بیمه‌شده، کارفرما بیش از کارکرد واقعی وی و یا به صورت کامل نسبت به ارسال صورت مزد و حقوق و پرداخت حق بیمه ایشان در همان ماه وقوع بیکاری اقدام نماید، واحد ارائه‌کننده مقرری بیمه بیکاری می‌بایست با اخذ رأی صادره از سوی مراجع حل اختلاف و در مورد افرادی که فاقد رأی می‌باشند، به استناد تاریخ بیکاری اعلام شده توسط واحدهای تعاون، کار و رفاه اجتماعی و با اخذ مستندات مربوطه از جمله قرارداد کار، تسویه حساب، کارت حضور و غیاب، نامه کارفرما و... موضوع بررسی و مراتب را جهت اصلاح سوابق اضافی و برگشت حق بیمه وصول شده از تاریخ بیکاری به واحد درآمد حق بیمه اعلام و سپس نسبت به برقراری مقرری بیمه بیکاری با رعایت سایر شرایط مقرر قانونی اقدام نماید.

تذکر: با عنایت به عدم پیش‌بینی قانون در استرداد حق بیمه، باید حق بیمه اضافی پس از کسر بدهی‌های کارگاه به حساب بستانکاری کارگاه منظور گردد.

۴۳) (در مواردیکه پس از وقوع بیکاری بیمه‌شده، کارفرما علاوه بر ماه وقوع بیکاری بیش از کارکرد واقعی وی در ماه بعد نیز اقدام به ارسال صورت مزد و حقوق و پرداخت حق بیمه نماید، صورت مزد و حقوق و حق بیمه ماه مذکور باید با رعایت مهلت مقرر قانونی مندرج در ماده ۳۹ قانون تأمین اجتماعی (حداکثر ظرف شش ماه) با اخذ رأی صادره از سوی مراجع حل اختلاف و یا قرارداد کار منعقد و یا عنداللزوم با انجام بازرسی تحقیقی سه نفره (نمایندگان واحدهای درآمد، بازرسی و امور فنی بیمه‌شدگان شعبه) و اخذ سایر مدارک مربوطه، توسط واحد درآمد شعبه بررسی و پس از احراز موضوع، نسبت به اصلاح سابقه و برگشت حق بیمه و سپس برقراری مقرری بیمه بیکاری اقدام گردد.

۴۴) (چنانچه بعد از برقراری بیمه بیکاری براساس گزارش بازرسی از کارگاه محل اخراج، برای بیمه‌شده در ماه‌های اولیه متصل به بیکاری سابقه ایجاد شده باشد، در صورت اعتراض بیمه‌شده در ارتباط با سوابق ایجاد ضروریست با اخذ

مستندات مربوطه از جمله رأی مراجع حل اختلاف، قرارداد کار و عنداللزوم از طریق انجام بازرسی تحقیقی سه نفره بررسی لازم معمول و در صورت اثبات عدم اشتغال به‌کار بیمه‌شده، نسبت به اصلاح سوابق مربوطه و تنفیذ سوابق پرداخت مقرری بیمه بیکاری اقدام گردد.

۴۵) چنانچه مقرری بگیر در سنوات گذشته بیکار و مدت استحقاق مقرری خود را دریافت نموده باشد و کارفرما بیش از کارکرد واقعی وی و یا به‌صورت کامل نسبت به ارسال صورت مزد و حقوق و پرداخت حق بیمه در ماه وقوع بیکاری و ماه بعد از آن اقدام نموده باشد. واحد اجرایی باید با اخذ رأی مراجع حل اختلاف و در مورد افرادی که فاقد رأی می‌باشند به استناد تاریخ بیکاری اعلام شده توسط ادارات تعاون، کار و رفاه اجتماعی و با مد نظر قرارداد دادن قرارداد کار، تسویه حساب، کارت حضور و غیاب و عنداللزوم با انجام بازرسی تحقیقی سه نفره بررسیهای لازم را معمول و در صورت اثبات عدم اشتغال به‌کار بیمه‌شده و احراز اشتباه واریزی حق بیمه، نسبت به تنفیذ سوابق بیمه بیکاری اقدام نماید.

۴۶) پذیرش سوابق بیمه بیکاری افرادی که بین سابقه پرداخت حق بیمه آنان تا تاریخ اخراج فاصله ایجاد گردیده، مشروط به اینکه مقرری آنان قبل از تاریخ صدور دستور اداری شماره ۵۰۰۰/۲۸۵۰۴ مورخ ۱۳۷۶/۰۳/۱۱ برقرار شده، بلامانع می‌باشد.

۴۷) بیمه‌شدگانی که در چندین کارگاه با ماهیت دائم، که متعلق به کارفرما واحد بوده، اشتغال داشته تجمیع سوابق پرداخت حق بیمه آنان جهت احراز شرایط مقرر در بند «۱» تفاهنامه مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۰۱ بلامانع است.

۴۸) چنانچه محل کار بیمه شده ثابت و صرفاً کارفرما تغییر نموده باشد، تجمیع سوابق پرداخت حق بیمه این قبیل بیمه‌شدگان در صورت دائمی بودن ماهیت فعالیت کارگاه، جهت احراز شرایط مقرر در بند «۱» تفاهنامه مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۰۱ بلامانع است.

۴۹) تجمیع سوابق پرداخت حق بیمه، بیمه‌شدگانی که دارای کارفرمای واحد بوده و حق بیمه آنان بجای پرداخت در شعبه محل اشتغال در شعبه دیگری واریز گردیده باشد، در صورتیکه فعالیت کارگاههای مورد نظر (هر دو کارگاه) دارای ماهیت دائم باشد، بلامانع می‌باشد.

۵۰) چنانچه بیمه‌شده‌های مدعی گردد در دفتر مرکزی شرکت فعالیت داشته و در خصوص واریز حق بیمه خود در پروژه‌های عمرانی، ساختمانی و... که ماهیت غیر دائم دارد، معترض باشد، در صورت ارائه آرای مراجع حل اختلاف مبنی بر تأیید دفتر مرکزی بعنوان محل کار و الزام کارفرما به پرداخت حق بیمه، واحد درآمد حق بیمه موظف است نسبت به محاسبه و وصول حق بیمه طبق مقررات از دفتر مرکزی کارگاه اقدام نماید.

توجه: واحد درآمد حق بیمه موظف است تذکر لازم مبنی بر لزوم رعایت مقررات مندرج در آیین‌نامه طرز تنظیم صورت مزد و حقوق را به کارفرمایان مربوطه کتبا اعلام نماید.

نکات راهبردی در زمینه برقراری بیمه بیکاری:

۵۱ (واحد امور فنی بیمه‌شدگان موظف است در هنگام برقراری بیمه بیکاری وضعیت کارگاه و بیمه‌شده را از لحاظ شمول مقررات قانون کار، صحت و سقم اشتغال به‌کار بیمه‌شده، رابطه کارگری و کارفرمایی و مزد بگیری، نوع سابقه پرداخت حق بیمه، مدت دریافت بیمه بیکاری قبلی، اشتباه واریزی حق بیمه و... به دقت بررسی و اقدامات لازم را معمول نمایند).

بدیهی است مسئولیت خسارات وارده شده به سازمان یا بیمه‌شده، بدلیل عدم رعایت مقررات قانونی متوجه مسئولین ذیربط خواهد بود.

۵۲ (کارگران شاغل در مناطق آزاد تجاری، صنعتی و ویژه اقتصادی در صورت پرداخت حق بیمه بیکاری به سازمان و احراز کلیه شرایط قانونی، مشمول دریافت مقرری بیمه بیکاری خواهند بود).

۵۳ (در صورت ابهام واحد امور فنی بیمه‌شدگان در زمینه تشخیص شمول قانون کار و بیمه بیکاری بر کارگاه یا بیمه‌شده، مراتب باید به واحد درآمد حق بیمه منعکس و واحد مذکور نیز ضمن اخذ مستندات مربوطه از جمله اساسنامه، آخرین آیین‌نامه یا مقررات اداری و استخدامی دستگاه ذیربط و نمونه احکام کارگزینی بیمه‌شده بررسی و اظهار نظر نماید. ضمناً، در صورت لزوم باید مراتب به همراه مستندات یادشده از طریق اداره کل تأمین اجتماعی استان جهت ارائه طریق به اداره کل درآمد حق بیمه منعکس گردد).

۵۴ (طبق ماده «۱۸۸» قانون کار، کارگران کارگاههای خانوادگی که انجام کار آنها منحصراً توسط صاحب کار و همسر و خویشاوندان نسبی درجه یک از طبقه اول (فرزند، پدر و مادر) وی انجام می‌شود، مشمول قانون کار و به تبع آن بیمه بیکاری نمی‌باشند، لیکن چنانچه علاوه بر افراد مذکور، اشخاص دیگری در کارگاه شاغل باشند در این حالت کلیه افراد شاغل صرف نظر از نسبت آنان با کارفرما مشمول پرداخت ۳٪ حق بیمه بیکاری خواهند بود و در صورت احراز شرایط قانونی پرداخت مقرری به آنان بلامانع می‌باشد. مبنای تشخیص استحقاق بیمه بیکاری به هر یک از افراد خانواده، لزوم اشتغال افرادی غیر از افراد خانواده در تاریخ وقوع بیکاری در کارگاه می‌باشد).

۵۵ (نظربه اینکه به موجب دادنامه‌های شماره «۸۵» مورخ ۱۳۹۴/۰۲/۰۲ و «۱۱۸۲» مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۱۵ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری و باتوجهبه تبصره ۵ الحاقی به ماده ۴ قانون تأمین اجتماعی (موضوع ماده ۳ قانون اصلاح قانون تأمین اجتماعی و برخی قوانین مربوط ... مصوب ۸۷/۴/۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام و تبصره ذیل ماده ۵۱ قانون اصلاح قانون نظام صنفی مصوب ۹۲/۶/۱۲ مجلس شورای اسلامی) ماهیت بیمه مدیران اشخاص حقوقی و حقیقی غیر دولتی (مدیرعامل، رئیس و نائب رئیس و اعضای هیئت‌مدیره) جنبه اختیاری داشته و این قبیل بیمه‌شدگان مشمول قانون

کار نمی‌باشند، لذا به استناد بند «۲» تبصره ماده (۱) قانون بیمه بیکاری، اشخاص مذکور مشمول قانون اخیرالذکر نبوده و وصول حق بیمه بیکاری و پرداخت مقرری به آنان موضوعیت ندارد. واحد درآمد حق بیمه باید مشخصات هویتی اینگونه افراد را در سیستم شعبه دقیقاً تعریف نموده و از دریافت ۳٪ حق بیمه بیکاری خودداری نمایند.

۵۶ (در اجرای ماده «۱۰» قانون نظام وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ بررسی احراز شرایط متقاضیان بیمه بیکاری، منوط به ارائه کارت پایان خدمت یا مدارکی دال بر رسیدگی به وضع مشمولیت آنان از سوی اداره وظیفه عمومی خواهد بود.

۵۷ (افراد که قبل از طرح شکایت در مراجع حل اختلاف قانون کار در خصوص مزایای پایان کار و قطع همکاری و خاتمه کار با کارفرما سازش می‌نمایند، مشمول دریافت مقرری بیمه بیکاری نمی‌باشند. ضمناً، تسویه حساب کارگران دارای قرارداد مدت موقت در پایان قرارداد، در صورت عدم تمدید قرارداد کار از سوی کارفرما مانعی در برخورداری از مزایای بیمه بیکاری نخواهد بود.

۵۸ (بیمه‌شدگانی که وفق ماده «۲۷» قانون کار و حسب آرای صادره از مراجع حل اختلاف بدلیل قصور در انجام وظایف محوله و یا نقض آیین‌نامه‌های انضباطی کارگاه قرارداد کار آنها از سوی کارفرما فسخ می‌گردد، مستحق دریافت مقرری بیمه بیکاری نخواهند بود.

۵۹ (آن دسته از کارگرانی که به استناد تبصره ماده «۱۶۵» قانون کار پس از قطعیت یافتن حکم مربوطه از بازگشت به‌کار خودداری مینمایند، مشمول دریافت مقرری بیمه بیکاری نخواهند بود.

۶۰ (کارگران فصلی در صورتی که براساس رأی مراجع حل اختلاف صرفاً در اثنای فصل کار اخراج گردیده و بیکاری آنها بدون اراده تشخیص داده شود، مشمول دریافت مقرری بیمه بیکاری خواهند بود.

۶۱ (افراد شاغل در کارهای «مدت معین» که کارگاه محل اشتغال آنان صرفاً در دوره خاص دایر می‌باشد (مدارس غیرانتفاعی، مهدکودک‌های آموزش و پرورش و ...) چنانچه در اثنای دوره فعالیت کارگاه بیکار گردند با حفظ سایر شرایط قانونی محق به دریافت مقرری بیمه بیکاری خواهند بود.

۶۲ (بیکاران دارای قرارداد کار «با مدت معین» در صورتی که براساس رأی مراجع حل اختلاف در اثنای مدت قرارداد اخراج گردیده باشند، مشمول استفاده از بیمه بیکاری خواهند بود. در صورتیکه به استناد رأی مراجع مذکور کارفرما مکلف به پرداخت حقوق و مزایای فرد اخراجی تا پایان قرارداد باشد، مقرری بیمه بیکاری از تاریخ پایان قرارداد و قطع دریافت مزد پرداخت خواهد شد. واحد اجرایی باید با توجه به رأی مراجع حل اختلاف و با رعایت مقررات نسبت به مطالبه حق بیمه ایام مذکور تا پایان قرارداد اقدام نماید.

۶۳ (چنانچه بیمه‌شده قبل از برقراری بیمه بیکاری دارای موافقت اصولی، پروانه کسب یا مجوز اشتغال معتبر باشد. در صورت اشتغال در سایر کارگاه‌های مشمول قانون کار و احراز بیکاری و اثبات عدم استفاده از مجوزهای مربوطه به هر نحو در ایام بیکاری، می‌تواند از مقرری بیمه بیکاری بهره‌مند گردد، واحد اجرایی موظف است از طریق استعلام از مراجع ذیربط و انجام بازرسی تحقیقی موضوع عدم اشتغال به‌کار بیمه‌شده به‌واسطه مجوزهای مذکور را بررسی نماید.

۶۴ (برقراری بیمه بیکاری بیمه‌شدگان زنی که در زمان مرخصی زایمان یا ایام شیردهی به دلایلی نظیر اخراج یا عدم تمدید قرارداد کار از سوی کارفرما بیکار می‌گردند، در صورتیکه قطع رابطه کاری آنان توسط مراجع حل اختلاف موجه تشخیص داده شود با رعایت سایر شرایط قانونی مقدور می‌باشد.

۶۵ (مقرری بیمه‌شدگانی که در حین استفاده از مقرری بیمه بیکاری به خدمت و وظیفه عمومی اعزام می‌گردند در صورتی که متأهل نباشند قطع می‌گردد و پس از پایان خدمت و وظیفه عمومی در صورت عدم اشتغال، با معرفی واحد کار و امور اجتماعی مجدداً نسبت به باقیمانده مدت استحقاقی، مقرری آنان برقرار خواهد شد.

۶۶ (در مورد کارگرانی که در حین استفاده از مقرری بیمه بیکاری بر اساس حکم صادرشده از سوی مراجع ذیصلاح بازداشت یا زندانی می‌گردند در صورت صدور رأی مراجع مذکور مبنی بر مجرمیت آنان، مشروط بر آنکه متأهل نباشند پرداخت مقرری بیمه بیکاری متوقف می‌گردد و پس از گذراندن دوره محکومیت به شرط عدم اشتغال، با معرفی واحدکار و امور اجتماعی مجدداً برقرار خواهد شد.

۶۷ (به موجب ماده «۱۷» آیین‌نامه اجرایی قانون بیمه بیکاری، سازمان تأمین اجتماعی نیز مجاز به بررسی اشتغال پنهان مقرری‌بگیران و قطع مقرری آنان در صورت احراز اشتغال به‌کار می‌باشد. در صورت اعتراض بیمه‌شده به قطع مقرری توسط سازمان، مراتب از طریق انجام بازرسی مشترک با اداره تعاون کار و رفاه اجتماعی مربوطه بررسی و طبق گزارش بازرسی عمل خواهد شد.

۶۸ (پرداخت توأمان بیمه بیکاری و مستمری بازماندگان به بیمه‌شده زن (همسر بیمه‌شده متوفی) در صورت احراز سایر شرایط قانونی بلامانع می‌باشد، در صورت اشتغال سایر بازماندگان (دختر، پسر، پدر و مادر) از تاریخ اشتغال به‌کار، مستمری بازماندگان قطع و در صورت بیکاری و احراز شرایط قانونی پرداخت مقرری منعی ندارد.

۶۹ (به استناد بند «د» ماده «۸» قانون بیمه بیکاری و ماده «۱۳» آیین‌نامه اجرایی، مقرری افراد در صورت احراز شرایط بازنشستگی قطع و مستمری مزبور طبق قانون تأمین اجتماعی برقرار خواهد شد. بنابراین پرداخت مقرری به افرادی که در زمان معرفی و یا حین دریافت مقرری واجد شرایط بازنشستگی (موضوع ماده «۷۶» و تبصره «۱» و «۳» ذیل همان ماده) می‌باشند، مورد نخواهد داشت. بدیهی است برقراری مستمری بازنشستگی این قبیل افراد (به استثنای مشمولین قانون اصلاح تبصره ۲ الحاقی ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۳۰) بدون توجه به تاریخ درخواست

بازنشستگی از زمان احراز شرایط بلامانع خواهد بود و در صورتیکه مایل به دریافت مستمری بازنشستگی نباشند در هر حال مقرری آنان قطع خواهد شد.

تذکر: نظر به اینکه برقراری مستمری بازنشستگی آن دسته از بیمه‌شدگان که متقاضی بهره‌مندی از سوابق ارفاقی بوده (مانند مشمولین قانون اصلاح تبصره ۲ الحاقی ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۳۰، مشمولین قانون حفاظت در برابر اشعه مصوب ۱۳۶۸/۱/۲۰ و...) منوط به ارائه درخواست و احراز شرایط قانونی می‌باشد، لذا مقرری بیمه بیکاری این قبیل از بیمه‌شدگان با لحاظ کلیه شرایط قانونی تا تاریخ درخواست بازنشستگی تداوم خواهد یافت.

۷۰) با عنایت به تکلیف مقرر در ماده «۴» آیین دادرسی کار مصوب سال ۱۳۹۲، مراجع حل اختلاف باید طبق قوانین، مقررات و اصول حقوقی به دعوی یا خواسته مدعی رسیدگی نمایند، لذا مراجع مذکور باید با ملاک قراردادن ماده ۳۰۶ قانون آیین دادرسی مدنی در زمینه مصادیق عذر موجه (بیماری که مانع از حرکت شود، فوت یکی از والدین یا همسر یا اولاد، حوادث قهریه و توقیف یا حبس) اظهار نظر نمایند. علی‌ایحال رأی مراجع مذکور در خصوص تشخیص عذر موجه موضوع بند «ب» ماده ۶ قانون بیمه بیکاری لازم‌الاجرا می‌باشد.

۷۱) به‌کارگیری مقرری بیکاران بیمه بیکاری تحت عناوین کارآموزی، آموزش فنی و حرفه‌ای و غیره در واحدهای اجرایی سازمان مجاز نمی‌باشد.

۷۲) در صورتی که پس از پرداخت مقرری بیمه بیکاری محرز شود که بیکاری بیمه‌شده، ناشی از میل و اراده او بوده، کارگر موظف به استرداد وجوه دریافتی به سازمان تأمین اجتماعی خواهد بود.

۷۳) در صورتی که بیمه‌شده به نحوی از انحاء با دریافت مزد ایام بلا تکلیفی به کار مربوطه اعاده گردد، مکلف به بازپرداخت مقرری بیمه بیکاری دریافتی به سازمان تأمین اجتماعی می‌باشد.

۷۴) چنانچه بیمه‌شده بیکار اشتغال مجدد خود را مکتوم داشته و مقرری بیمه بیکاری را دریافت کرده باشد، ملزم به بازپرداخت مقرری دریافتی از تاریخ اشتغال خواهد بود.

۷۵) دریافت کمک هزینه حین کارآموزی مانع استفاده از مقرری بیمه بیکاری نخواهد بود.

۷۶) اختلاف بین واحدهای اجرایی سازمان و ادارات تعاون کار و رفاه اجتماعی در زمینه اجرای مقررات قانون بیمه بیکاری، بدو در کمیته استانی موضوع تفاهم‌نامه مشترک مورخ ۸۴/۱۲/۰۱ مطرح و اتخاذ تصمیم می‌گردد. در صورت ابهام باید مراتب با ذکر دلایل قانونی به همراه نظریه کمیته استانی و سایر مستندات به کمیته ستادی منعکس گردد.

۷۷) انجام هماهنگی‌های لازم با دستگاه‌های ذیربط از جمله وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سازمان آموزش فنی‌حرفه‌ای کشور در زمینه اجرای مقررات قانون بیمه بیکاری، راهبری و نظارت بر عملکرد واحدهای اجرایی، اجرای سیاست‌های مربوط به اشتغال مجدد مقرری بگیران، تنفیذ سوابق بیمه بیکاری و... به عهده اداره کل امور فنی بیمه‌شدگان می‌باشد.

تقسیم اضافه پرداختی بیمه بیکاری:

۷۸) چنانچه بیمه‌شده بدون در نظر گرفتن سوابق ایام بیکاری من غیر حق، حائز شرایط دریافت مستمری باشد و با بررسی شرایط وی امکان پرداخت یکجای بدهی به صورت نقدی یا پرداخت مبلغی به عنوان پیش پرداخت وجود نداشته باشد، ضمن اخذ درخواست کتبی از وی مبنی بر کسر بدهی از مستمری، ضروریست باتوجه به مبلغ بدهی و میزان مستمری و همچنین طبق نظر رئیس شعبه مبلغ اقساط تعیین و تا استهلاك کامل آن، ماهانه از مستمری وی کسر و به حساب صندوق بیمه بیکاری واریز گردد. علی‌الحال قانونا بازداشت تا یک چهارم حقوق مستمری امکان‌پذیر بوده و در صورت توافق و رضایت بیمه‌شده تعیین مبلغ اقساط مازاد بر میزان مذکور بلامانع می‌باشد.

۷۹) (در خصوص سایر بیمه‌شدگان نیز مبلغ اضافه پرداختی با رعایت موارد ذیل مطالبه و به حساب صندوق بیمه بیکاری واریز خواهد شد.

۸۰) (مبلغ بدهی مربوط به اضافه پرداختی بیمه بیکاری محاسبه و به بیمه‌شده ابلاغ گردد.

۸۱) (بیمه‌شده می‌تواند حداکثر ظرف یکماه از تاریخ ابلاغ، نسبت به پرداخت یکجای بدهی و یا ارائه تقاضای تقسیم آن اقدام نماید.

۸۲) (در صورت ارائه تقاضای تقسیم و احراز اینکه بیمه‌شده توانایی پرداخت یکجای بدهی را ندارد، مبلغ بدهی حسب نظر رئیس شعبه حداکثر در ۱۸ قسط تعیین و به بیمه‌شده ابلاغ گردد.

۸۳) (چنانچه بیمه‌شده در مهلت مقرر نسبت به پرداخت یکجای بدهی و یا تقاضای تقسیم آن اقدام ننماید، مراتب در اجرای ماده «۵۰» قانون تأمین اجتماعی، جهت طی تشریفات قانونی به واحد اجراییات اعلام شود.

۸۴) (چنانچه بیمه‌شده پس از صدور برگ اجراییه، متقاضی تقسیم بدهی باشد، حسب ماده «۹۹» «آیین‌نامه اجرایی ماده ۵۰» قانون تأمین اجتماعی تقسیم آن به میزان تعیین شده، منوط به اخذ وثیقه مناسب با بدهی خواهد بود.

۸۵) (در صورتیکه علیرغم تقسیم بدهی، بیمه‌شده از پرداخت آن خودداری نماید، بدهی تبدیل به حال شده و برابر اختیارات ناشی از ماده ۵۰ قانون تأمین اجتماعی و آیین‌نامه اجرایی مربوطه در خصوص وصول آن اقدام خواهد شد.

۸۶ (نظر به اینکه حسب ماده «۱۹» آیین‌نامه اجرایی قانون بیمه بیکاری، در مواردیکه بیمه‌شده بیکار تحت هر عنوان من غیر حق مبالغی را از صندوق بیمه بیکاری دریافت نموده باشد، صرفاً ملزم به بازپرداخت وجوه دریافتی مذکور خواهد بود، لذا اخذ جریمه بابت مطالبه اضافه پرداختی بیمه بیکاری از بیمه‌شده موضوعیت ندارد.

سایر موارد:

۸۷ (با توجه به اهمیت درج صحیح شماره حساب متمرکز بانکی مقرری بگیران در پرداخت به موقع بیمه بیکاری ضروری است واحدهای نامنویسی و حساب‌های انفرادی شعب در این زمینه نهایت دقت و کنترل لازم را بعمل آورند.

۸۸ (با توجه به پرداخت متمرکز بیمه بیکاری توسط ستاد مرکز، پرداخت مقرری از طریق واحدهای اجرایی به هر طریقی از جمله صدور اسناد دستی و تحویل چک ممنوع بوده و در شرایط خاص منوط به اخذ مجوز از ادارات کل امور فنی بیمه‌شدگان و امور مالی می‌باشد.

۸۹ (نظر به اینکه پرونده فنی برخی از مقرری بگیران باتوجهبه محل سکونت باید به شعبه دیگری انتقال یابد، لذا انتقال پرونده مقرری بگیران پس از صدور حکم انتقال در بین واحدهای اجرایی یک استان بدون پرداخت مقرری اولیه بلامانع بوده، لیکن انتقال آن از شعب یک استان به شعب سایر استانها منوط به پرداخت مقرریهای معوقه خواهد بود.

۹۰ (حکم برقراری مقرری بیمه بیکاری و تغییرات آن باید به امضای مسئول امور فنی بیمه‌شدگان و رئیس شعبه رسیده باشد و از آنجاییکه امکان چاپ احکام مذکور در سیستم مکانیزه وجود دارد، لذا ضروریست به‌منظور آگاهی مقرری‌بگیر از نحوه محاسبه، مدت استحقاق و میزان مقرری یک نسخه از آن به وی تحویل داده شود.

۹۱ (صدور حکم قطع مقرری در صورت اتمام مدت استحقاق بیمه‌شده، اشتغال مجدد، احراز شرایط بازنشستگی و ... و همچنین صدور حکم انتقال پرونده بیمه بیکاری به سایر شعب در سیستم مکانیزه الزامی است.

۹۲ (از آنجاییکه ثبت اطلاعات پرونده‌های بیمه بیکاری منتقله از سایر شعب به عنوان درخواست جدید موجب برهم زدن توازن آماری می‌گردد، لذا ضروریست ورود اطلاعات پرونده‌های واصله در سیستم مکانیزه، صرفاً از طریق منوهای امور فنی / کمک‌های کوتاه مدت/ درخواست کمک‌های کوتاه مدت/ عملیات/ انتقال مقرری از سایر شعب صورت پذیرد.

۹۳ (به‌منظور حذف سوابق ناشی از اضافه پرداختی بیمه بیکاری، باید پس از صدور حکم قطع مقرری با استفاده از منوی امور فنی/کمک‌های کوتاه مدت/ در خواست کمک‌های کوتاه مدت / عملیات/ محاسبه مجدد و صدور سند منفی اقدام نمود.

۹۴ (نظر به اینکه برخی از بیمه‌شدگان در مواردی علیرغم عدم حصول شرایط قانونی جهت بهره‌مندی از مزایای قانون بیمه بیکاری بر اساس آرای صادره از سوی مراجع قضایی محق به دریافت مقرری بیمه بیکاری شناخته می‌شوند، لذا

به منظور فراهم شدن زمینه پرداخت مقرری به این‌گونه بیمه‌شدگان از مسیر امور فنی/ کمک‌های کوتاه مدت/ درخواست کمک‌های کوتاه مدت/ عملیات/ تداوم مقرری در شرایط خاص اقدام خواهد شد.

۹۵ (لازم به ذکر است، آن بخش از مفاد این بخشنامه که مستلزم تغییرات سیستمی می‌باشد، پس از ارسال نگارش مربوطه و عملیاتی شدن آن در شعب قابلیت اجرایی خواهد داشت).

۹۶ (از تاریخ صدور این بخشنامه آن قسمت از دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های صادره که با مفاد این بخشنامه مغایر می‌باشد، قابلیت اجرایی نخواهند داشت).

مسئول حسن اجرای این بخشنامه مدیران کل، معاونین، رؤسا و کارشناسان ارشد امور فنی بیمه‌شدگان، درآمد حق بیمه، نامنویسی و حساب‌های انفرادی، امور فنی مستمری‌ها و مالی ادارات کل استان‌ها و مسئولین ذیربط در شعب و همچنین شرکت مشاور مدیریت و خدمات ماشینی تأمین می‌باشند.

سید محمدتقی نوربخش- مدیر عامل سازمان تأمین اجتماعی